

Albert Camus: Tujec, 1942

- v svojih lit. delih uveljavlja svoj filozofski in moralni nazor
- Tujec, 1942 – Sizifov mit, 1942 (teoretična spremljava r)
- Kuga, 1947 – Uporni Čl, 1951
- Padeč, 1956 – NN

- prvoosebna pripoved (znano že iz romantike) + slog, zasnovan na psih. in filoz. (moderno)
- zgodba o življenju in smrti Meursaulta – zgled za določeno obliko Ž in miselnost (ponazarja avtorjevo fil.)
- **filozofija absurda**
  - o razmerje med svetom in Čl je nekaj absurdnega
    - Čl in svet se nikoli skladno ne ujemata, sta si nasprotna; v Čl je želja po absolutnem, popolnem, svet pa temu ne ustreza; svet je zmeraj brez smisla, ki bi ustrezal Člu (podobno v romantiki: razkol med idealom in resničnostjo)
  - o razkol svet – Čl je dokončen, nesmiselnost sveta nepopravljiva, poskus sprave neuspešen
  - o Čl mora vztrajati v absurdnosti; ne sme nasesti upanju, da bi se lahko kaj spremenilo (samo tak Čl je zvest samemu sebi; podoben je Sizifu, ki pa se zaveda, da drugače ne more biti, da je njegova usoda dokončna)
- Čl hrepeni po enotnosti, smislu, razumnosti
- Čl mora vztrajati v absurdnem svetu, pred njim ne sme bežati
  - o revolta
    - Čl zavrže misel na upanje in beg – se upre; upor je pasivna nepopustljivost; Čl je pasivni upornik, ker ne pristane na obstoječi red, hkrati pa ga ne more niti ne želi spremeniti

absurdni Čl je načeloma nedolžen (: Sartre – Čl je a priori kriv); izjava Ivana Karamazova "vse je dovoljeno" je po Camusu grenka ugotovitev; absurd Čla osvobaja + zavezuje: ukinja krivdo, ne odvzema pa odgovornosti; Čl je pripravljen plačati za svoja dejanja
oznaka eksistencializem se s Sartra razširi tudi na Camusova dela, Camus jo odkloni; pravi, da ga zanima, kako naj se Čl vede, če ne verjame niti v boga niti v razum

- Meursault je mladi uradnik iz alžirskega mesta Orana; njegova življenjska izpoved se začne s smrtjo matere; je absurdni Čl, tudi na koncu, ko v ječi čaka na smrt, na katero so ga obsodili zaradi najbolj nenamernega, slučajnega, absurdnega uboja
- na začetku je absurden Čl, vendar se tega ne zaveda; živi po načelih filozofije absurda (resničnost mu je tuja, nesmiselna, nerazumljiva, lastni položaj absurden, vse to pa doživlja le nagonsko); zbuja vtis topega bitja
- skozi roman postopno spoznava samega sebe; kar je na začetku še nejasno, se mu na koncu (po pogovoru s spovednikom) razkrije; zave se, da je različen od drugih ljudi, da ima višje spoznanje o Ž, ki je absurdno
- do preteklosti in prihodnosti je ravnodušen, ker sta brez smisla, zato zanj ne obstajata
- ničesar mu ni žal, ne pozna upanja
- odpove se vsakemu upanju, zato je ravnodušen, kar ga na koncu pripelje do zločina
- junak je socialno in moralno pasiven

- njegovo Ž je statično; do upora pride na koncu, ko zavrne spovednikova tolažila = zavrnitev smisla, ki naj Člu da nekakšno upanje sredi nesmiselnega sveta; zaključi se z revolto, ki je pasiven protest
- Meursault podoben Wertherju in Pečorinu (melanholiki, izobčenci, uporniki)
- dva dela: 1. – 5 poglavij, 2. – 6, zadnje poglavje poveže oba motiva: naključni uboj in smrtno obsodbo
- pripoved v 1. os. – Meursault, uradnik v pomorski agenciji v Alžiru
- del: roman se začne s smrtjo njegove matere, naslednji dan začne novo lj razmerje, zaplete se v prepir svojega soseda Raymonda Sintesa z Arabci; čez dva tedna, po nepredvidenih naključjih, v zmedenem stanju ustrelj Arabca, ki je z nožem ranil Raymonda;
- del: M' Ž v ječi, zasliševanja, proces; konča se s čakanjem na usmrtitev
- ko pride M v Mareng, kjer je v domu upokojencev že tri leta živela njegova mati, hoče takoj videti pokojnico; sprva mu vratar in ravnatelj ustanove to preprečita, ko se znajde v mrtvašnici, noče, da bi odprli krsto ☐ Čl, ki sledi spontanim nagibom in se težko prilagaja ustaljenim navadam in obredom
- ob krsti prekrši še več nenapisanih pravil: pije kavo, prižge si cigareto, vmes zaspi;
- med pogrebom se pojavi motiv žgočega sonca; tako se vse do prihoda v vas spominja le neznosne vročine in bolničarkinih besed: če gre počasi, lahko dobi sončarico, če gre prehitro, se lahko prepoti in v cerkvi prehladi ☐ izhoda ni
- M' uboj Arabca se zgodi ob enaki sončni pripeki – omamlja in jemlje razsodnost
- dan po pogrebu sreča na kopališču staro znanko Marijo, zvečer postane njegova ljubica; šef mu ponudi novo službo, vendar jo odkloni, ker je zadovoljen s tem, kar je; M izraža ravnodušnost, ki izhaja iz spoznanja absurda
- drugače pa ne odstopa od svojega okolja: v krčmi pri Celestu se dobro počuti, s prijateljem gre v kino; ostaja pa redkobeseden
- do soseda Raymonda je brebrizen, pomaga mu nastaviti past ljubici, ki naj bi ga goljufala, Raymond jo pretepe, M pa kljub vsemu priča v njegovo korist (ker pač ne mara policije)
- z Marijo in Raymondo gre na obalo, srečajo skupino Arabcev, med njimi tudi brata bivše R' ljubice; po kosilu spet srečanje z Arabci, R ranijo z nožem, ob drugem srečanju M spravi iz previdnosti R' pištolo v svoj žep; nič se še ne zgodi; gresta proti hišici, kjer se M obrne in gre, od koder je prišel (☐ nemoč, da bi se povzpel v prvo nadstropje, ne da se mu pojasnjavati ženskama); gre k studentu in k senci, kjer zagleda Arabca – 5x ustrelj Arabca
- ko ga obiše advokat, ga opozori, da so že ob materini smrti opazili njegovo brezčutnost, advokat ga skuša prepričati, da bi podal lažno izjavo, ki bi opravičila njegovo takratno vedenje
- na drugem zaslišanju odkrito odgovarja; v ječi se mu zdi vse kot en dolg dan; proces je čez leto dni; v dvorani se zagleda v novinarja, ki ga motri; zdi se mu, kot da bi bil to on sam, ki gleda sebe
- tožilec vztraja pri oceni, da je šlo za premišljen umor, še posebej, ker storilec ne obžljuje svojega dejanja; obsodijo ga na smrt z obglavljenjem
- zadnje poglavje: M razmišljanje o možnosti rešitve, obisk duhovnika in M' upor, pomiritev z usodo
- rešitve: zmeraj nihanje med upanjem in resignacijo
- pobeg tik pred izvršitvijo kazni – upanje, da bi bil ubit na begu
- rešen priziv –ni vredno živeti, saj tako vsak umre
- pride spovednik, skuša ga pripraviti do kesanja; M vzroji, pove mu svojo resnico absurdnega Čla, pazniki odnesejo spovednika
- M se pomiri in zaspi; ko se zbudi, zagleda zvezdno nebo; spravi se s svetom, se pomiri, sprejme svojo usodo in spozna, da je srečen

začetnik filozofije eksistence Danec Soren Kierkegaard: bivajo vsa bitja, eksistira samo Čl; edino misleči Čl je lahko v odnosu do sebe, do lastne eksistence, do drugega Čla in boga; eksistirati pomeni dogajati

se; dogajanje je rezultat dejanj, izbire in svobodne odločitve Pska; eksistenca je pasijon: trpljenje in strast obenem; do boga je mogoče priti samo skozi zavest greha, kajti eksistenca je greh in hkrati največja dosegljiva vrednota

Camus: absurdnost; Sizif je prapodoba modernega Čla, ki se zaveda absurdnosti Ž